

W

... Σ Η Μ Α ...

Ακούτε τη λαογραφική εκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων " Ποντιακή ήχώ " που γράφει γράφει και επιμελείται ο Στάθης Ευσταθιάδης.

... τό σήμα σβήνει ...

Αγαπητοί ακροαταί,

Τά Χριστούγεννα γεννούν κάθε φορά μιάν ελπίδα στην ψυχή των Ελλήνων, αλλά και όλων των χριστιανικών εθνών. Στην πορεία της ανθρωπότητας η γέννηση του Σωτήρος Χριστού απέτέλεσε τό μεγάλο αφετηριακό γεγονός για την εφαρμογή πάνω στη γη του αρχιτεκτονικού σχεδίου του Θεού για την σωτηρία των ανθρώπων. Και τά άλλα στάδια του θεϊου σχεδίου είναι συγκλονιστικά: Διδασκαλία της αγάπης, σταύρωση του ενανθρωπήσαντος Θεού και ανάσταση Αυτού, μέ την οποία και ανοίγεται διάπλατα ο δρόμος της σωτηρίας.

Στη διάρκεια των αιώνων και ιδία κατά την Βυζαντινή περίοδο τό θεϊό δράμα έγινε βίωμα στην ψυχή του ελληνικού έθνους. Ο ελληνισμός γνώρισε δόξες. Υπέστη όμως και δεινά. Οι αγώνες του δέν ήταν μόνο για την ελευθερία, αλλά και για του Αριστοῦ την πίστη την 'Αγία. Η διδασκαλία της αγάπης διαδόθηκε μέ όργανο την ελληνική γλώσσα. Τό αρχαίο ελληνικό πνεῦμα μέ την χριστιανική πίστη έδημιούργησαν τά καινούργια βάθρα ενός νέου πολιτισμοῦ, που αποτελεί τό ασάλευτο θεμέλιο του ανθρωπισμοῦ.

Ο ελληνισμός υπεράσπισε μέ θυσίες τραγικές τά πιο ύψηλά ιδανικά της ζωής. Και όταν ήρθε η πτώση μέ την άλωση της Κων/πόλεως και της Τραπεζοῦντος, η ψυχή του Γένους παρέμεινε και πάλι άδοῦλωτη. Ο ~~τεῦχος~~ κατακτητής δέν μπόρεσε νά δαμάση την άτσάλινη ψυχή των Ελλήνων. Ο ελληνισμός του Πόντου ζούσε κατά τή διάρκεια της τουρκοκρατίας μέ τίς αναμνήσεις από τά μεγαλεία και τίς δόξες του παρελθόντος, ιδία της Βυζαντινής περιόδου μέ τούς ήρωικούς αγώνες των ποντίων ακριτών στά ανατολικά σύνορα του Βυζαντίου.

Η ελευθερία μέ την ανάσταση του Γένους τό 1821 δέν άπλωσε τά φτερά

την

καί στον μικρασιατικό χώρο. Ήκετ' η σκοτινή νύχτα τῆς δουλείας κράτησε 5 αἰῶνες περίπου. Ήκετ' δέν ἔγινε ἀνάσταση. Ήκετ' ὑπῆρχε μόνο ἐλπίδα, ἡ ὁποία δέν δικαϊώθηκε τελικῶς. Ἀντί γιά ἐλευθερία, ἦρθε ὁ ξερριζωμός.

Ὁ βίος τῶν ἐλλήνων τοῦ Πόντου κατά τή διάρκεια τῆς τουρκοκρατίας ἔμοιαζε μέ νύχτα ἀξημέρωτη. Μέ μαρτύριο ἐθνικό, πού εἶχε τήν σταύρωση, χωρίς ὅμως ἀνάσταση. Στόν Πόντο, ὅπως καί στίς ἄλλες περιοχές τῆς Μικρασίας, μαζί μέ τό " Χριστός Ἀνέστη " δέν ἀκούστηκε καί τό " Ἔθνος Ἀνέστη ". Ἔτσι, τά Χριστούγεννα ἀναθέρμαιναν κάθε χρόνο τήν ἐλπίδα, τήν ἐλπίδα, πού παρέμεινε ζωντανή ὡς τό τέλος, χωρίς ὅμως δικαίωση.

. Α Υ Ρ Α

Ἀλλά τά Χρ. στούγεννα δέν γεννοῦσαν μέσα στίς ψυχές μονάχα μιάν ἐλπίδα. Ἐδημιουργοῦσαν στόν Πόντο τήν πιά χαρμόσυνη ἀτμόσφαιρα. Ἦταν ἡ μεγάλη γιορτή τῆς χριστιανισμοῦ. Οἱ ἀπλοῦχοι ἄνθρωποι, πιστοί στά πατροπαράδοτα, τηροῦσαν ἡθῆ καί ἔθιμα, αἰώνιους ἀγραφους νόμους μέ περιεχόμενο αὐτόχρονο ἀνθρωπιστικό.

Στήν Τραπεζοῦντα, Σαμψοῦντα, Κερασοῦντα, τά Κοτύωρα, τήν Νικιόπολη, Ἀργυρούπολη, στίς παραλιακές πόλινες, στίς μαμποδλεις καί τά χωριά τῆς ἐνδοχώρας, στήν περιοχή Κάρς καί ἄλλες περιοχές τῆς Ρωσσίας, μέ τήν προσέγγιση τῶν Χριστουγέννων ἡ ποντιακή ψυχή φτερούγιζε ἀπό ἐξαρση γιά τοῦ Χριστοῦ τήν Πίστη καί τόν ἀνθρωπισμό. Ἀπό τήν παραμονή στό ~~Βαζάνι~~ ^{Βαζάνι} κάθε σπιτιοῦ ἔκαιε " τό Χριστοιοῦρ " . Τό τρεμάμενο φῶς τῆς καντήλας ἀνάδευε τά ὄνειρα τοῦ Γένους καί ἔξω οἱ φωνές τῶν παιδιῶν ἔφαλλαν χαρμόσυνα τά Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα. Πλούσιοι καί φτωχοί γίνονταν ἕνα. Ὅλα τά ἀγαθά ἔπρεπε νά ὑπάρχουν καί ὑπῆρχαν καί στό Χριστουγεννιάτικο τραπέζι τῶν φτωχῶν.

Ἡ ποντιακή ψυχή, συνεπαρμένη ἀπό τό μεγαλεῖο τῆς γέννησης τοῦ Χριστοῦ, ἐφάνερνε τόν πιά ὠραῖο παλμό της. Οἱ στοχασμοί ἐπήγαιναν βαθειά. Μέ τρόπο ἀπλό ἡ ποντιακή μοῦσα φανερῶνει τό ψυχικό μεγαλεῖο τοῦ ποντιακοῦ λαοῦ, ὅπως θά δοῦμε στά ποντιακά Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα. Δέν πρόκειται γιά τά κοινά Κάλαντα, πού δέν ἦταν κι' αὐτά ἀγνωστα στόν Πόντο. Πρόκειται γιά Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα Βυζαντινῆς προελεύσεως, πού περιέχουν βαθεῖς στοχασμούς, γλαφυρή ἔκφραση καί ἰδιότυπη μελωδία.

. Λ Υ Ρ Α (σέ υπόκριση)

Χριστός γεννέθεν, χαράν σόν κόσμον,
χά καλή ώρα, καλής τήν ώρα.
Χά καλόμ παιδίν όφέ γεννέθεν,
όφέ γεννέθεν, ούρανοστάθεν.

·Η παντοδυναμία τών ούρανών ταπεινώνεται πάνω στή γή. ·Επί ^{7/8} του όχούμε-
νον, κατό τήν ποντιακή λαϊκή παράδοση, Τόν συλλαμβάνουν τόν Σωτήρα τους
οί άνθρωποι.

·Εκβάλλεφεν χρυσόν πουλάριν,
κι' έκατήβεν σό σταυροστράτι,
έρπαξαν 'Ατον οί χιλ' έβραϊοι, καί μύρ' έβραϊοι.

·Ο πόντιος λαϊκός ποιητής γνωρίζει βασικά τά πραγματικά γεγονότα. "Οτι
δέχτηκε στά πλευρά Του ό Θεάνθρωπος τήν λόγχη τών ανθρώπων καί ότι δέν
έξέφρασε καμιά κακία....

·Ασά 'κρεντινά κι' άσήν καρδίαν, αϊμαν έσταξεν, χολήν κι' έφάνθεν.
Καί τό "Αγίο έμεϊνο αίμα", μύρος καί μυρωδιά ", βγαλμένο άπό τά σπλάχνα
του Θεού, χύθηκε γιά τήν σωτηρία του κόσμου.

Ούμπαν έσταξεν καί μύρος έτον, μύρος έτον καί μυρωδιά.
·Εμπρίστεν άτο ό κόσμος όλεν.

Τό άσμα τελειώνει μέ τήν διαβεβαίωση ότι οί φάλλοντες είναι "τῇ Χριστού
τά παλληκάρια ", πού εϋχονται στόν κάθε νοικοκύρη εϋτυχία καί προκοπή.

. Λ Υ Ρ - Τ Ρ Α Γ τά άνωτέρω ^{ή άπαντα})

Συνεχίζουμε τό πρόγραμμά μας μέ ένα ποντιακό Χριστουγεννιάτικο τραγού-
δι, πού έχει τίτλο: " Έρθαν τά Χριστούγεννα ". Είναι πονετικό. Τό τραγου-
δό ή ξενιτεμένος, πού τά Χριστούγεννα βρίσκεται μακριά άπό τήν πατρίδα
καί τούς σπιτικούς του.

. Λ Υ Ρ - Τ Ρ Α Γ

Στό υπόλοιπο μέρος τῆς έκπομπῆς μας θά μεταδώσμε χαρούμενα ποντιακά
τραγούδια άπό διάφορες περιοχές του Πόντου. Πρίν όμως προχωρήσμε, έπα-
ναλαμβάνουμε μιάν ανακοίνωση τῆς προηγούμενης έκπομπῆς μας, σχετικά μέ
τό νεοποντιακό τραγούδι. Καίτοι μάς ήρθαν καί άλλες έπιστολές άκροατών
μας άπό τόν "Αγίο Δημήτριο-Κοζάνης, τό Πολύκατρο-Κιλίκis καί τό συν/σμό
Νεαπόλεως-Θεσ/νίκης, δυστυχώς δέν μπορούμε νά μεταδώσμε τίς άπόψεις

τους γιὰ τὸ νεοποντιακὸ τραγούδι. Αὐτὸ τὸ θέμα ἤδη ἔχει κλείσει. Ἀλλά, καθὼς ἀνακοινώσαμε καὶ τὴν περασμένη ἐβδομάδα, οἱ ἀπιστολές ποὺ θὰ μᾶς ἔρθουν ἀπὸ δῶ καὶ πέρα, θὰ ληφθοῦν ἐξ' ἴσου ὑπ' ὄφιν στὴν εἰδικὴ σύσκεψη, ποὺ θὰ γίνῃ μετὰ τὶς γιορτές. Ἐν πάσῃ περιπτώσει Εὐχαριστοῦμε θερμὰ καὶ τοὺς προαναφερθέντας ἀκροατάς μας γιὰ τὶς ὥραϊες καὶ θεμελιωμένες ἀπόψεις τους γιὰ τὸ νεοποντιακὸ τραγούδι.

(ἀκολουθοῦν 4 σκοποὶ)

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή μας. Κοντὰ σας καὶ πάλι τὴν ἐρχομένη ἐβδομάδα τὴν ἴδια μέρα καὶ ὥρα μέ ἓνα ποντιακὸ πρωτοχρονιάτικο πρόγραμμα.

. Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε τὴ λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων " Ποντιακὴ ἤχῃ " ποὺ γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης.

. τὸ σῆμα σβήνει